

گزیده مطالب ارائه شده در کارگاه علمی آموزشی
"روش نوین مقاله نویسی"

مدرس:

دکتر علیرضا نظری

عضو هیئت علمی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

IMAM KHOMEINI INTERNATIONAL UNIVERSITY

صفحه مجازی انجمن علمی دانشجویی زبان و ادبیات عربی

[/http://ikiuallsa.blog.ir](http://ikiuallsa.blog.ir)

رابطه علمی للطلاب اللغة العربية وآدابها

روش مقاله نویسی نوین

انجمن علمی زبان و ادبیات عربی برگزار می کند:

کارگاه آموزشی روش مقاله نویسی نوین

با حضور دکتر علیرضا نظری
(عضو هیات علمی گروه زبان و ادبیات عربی)

زمان برگزاری:

دوشنبه ۲۴ اردیبهشت ساعت ۹ الی ۱۳

مکان برگزاری: دانشکده علوم انسانی اتاق جلسات شماره ۷۵۰

با ارائه گواهی معتبر علمی آموزشی

توجهات: حضور برای عموم آزاد است. لطفاً با دانشجویان
تخصصیات تکمیلی دانشکده ادبیات و علوم انسانی می باشد. جهت
ثبت نام با شماره ۰۲۶۳۷۴۸۳۳۳ تماس حاصل فرمایید.

(ظرفیت محدود است)

ایدی تلگرام: @beneficent1

تعریف مقاله:

مقاله انشایی است که حجمی متوسط دارد و در مورد موضوعی معین بحث می کند. نویسنده باید

حدود موضوع را رعایت کند و به روشنی آن را توضیح دهد.

(دانشنامه بریتانیا)

انواع مقاله:

Research Article

۱- مقاله علمی پژوهشی:

Analytical article

۲- مقاله علمی ترویجی:

Review article

۳- مقاله علمی مروری:

Collecting article

۴- مقاله گردآوری:

IMAM KHOMEINI INTERNATIONAL UNIVERSITY

۵- مقاله دایرةالمعارفی:

۱- مقاله علمی - پژوهشی: (تحقیقی)

چنین مقاله ای برخاسته از پژوهشی نوین است که مؤلف خود انجام داده است. ویژگی منحصر به فرد مقاله پژوهشی، داشتن یک ایده یا ابتکار یا نتیجه کاملاً جدید و تازه است. به عبارت دیگر مقاله پژوهشی حاوی ایده یا موضوعی کاملاً نو یافته است، به این معنا که پژوهشگر طی یک کار پژوهشی دقیق، ایده، موضوع، یا روش جدیدی را مطرح می کند و به نتایج کاملاً جدیدی دست می یابد که پیشتر وجود نداشته است.

۲- مقاله علمی - ترویجی: (تحلیلی / نظری)

تحقیقی است که مؤلف با استفاده از منابع پژوهشی پیشین، نظریه خاصی را در حوزه کار خود مطرح مینماید. در این نوع مقاله نویسنده ممکن است نظریه های قبلی را گسترش دهد، آنها را با استفاده از شواهد استحکام بخشد، آنها را به شکل دیگری بیان کند یا آنها را مورد تأمل و تردید قرار دهد. متخصصان رشته هایی به جز رشته اصلی موضوع مقاله: دانشجویان و دانش پژوهانی که در موضوع مورد بحث تحصیل و تتبع را آغاز کرده اند، ولی هنوز به پختگی لازم نرسیده اند؛ و نهایتاً عامه باسواد علاقه مند به مباحث علمی مخاطبان آن هستند. بنابراین، ترویجی بودن یک مقاله نه تنها وجه علمی آن را مخدوش نمی کند، بلکه مهارت استفاده از زبان علمی ساده و سالمی را می طلبد که خود مهارتی ارزشمند و کمیاب است

۳. مقاله علمی مروری: (تألیفی)

ویژگی خاص مقالات مروری این است که برخلاف انواع پژوهشی و تحلیلی، حاوی یک ایده و دیدگاه جدید نیستند. این نوع مقاله به تحلیل کلان و ارزیابی انتقادی نوشته هایی می پردازد که قبلاً منتشر شده است. مؤلف مقاله مروری از طریق مقوله بندی، یکپارچه سازی، و ارزشیابی آثار پیشین، سیر پیشرفت پژوهش های جاری را در جهت روشن کردن مسئله ای مشخص دنبال می کند. مقاله مروری در عین رعایت مراحل مختلف مقالات علمی پژوهشی، به پی گیری اندیشه های خرد یا کلان مندرج در آثار پیشین می پردازد و بیشتر در پی کشف چگونگی رشد یک اندیشه در طول زمان و در عرصه های مختلف علمی است. مقاله مروری معمولاً به وسیله نویسنده ای تهیه می شود که با متون و نوشته های رشته خود کاملاً آشناست و به مسئله مورد بررسی نیز اشراف دارد.

۴- مقاله گردآوری:

این نوع مقاله صرفاً به گردآوری و انعکاس دیدگاههای مختلف مندرج در نوشته های مرتبط با موضوعی خاص میپردازد و در واقع کار تازه‌ای را عرضه نمیکند. تفاوت آن با مقاله تحلیلی این است که به ارائه نظریه جدیدی منتهی نمیشود و نیز با مقاله مروری این تفاوت را دارد که الزاماً به سنجش و ارزیابی کلیه آثار قبلی نمی پردازد.

۴. مقاله دایره المعارفی:

دایره المعارفها ارائه دهنده اطلاعات پایه در زمینه های مختلف موضوعی هستند نه نویافته هایی که حاصل پژوهش اصیل باشد. به همین دلیل ، مقاله دایره المعارفی مبتنی بر اسناد و مدارک و منابعی است که پیشاپیش موجود بوده و مورد جست و جو و بازیابی قرار گرفته است.

مستند بودن در مقاله دایره المعارفی حائز اهمیت فراوان است. زیرا هر پاره اطلاعاتی که در مقاله دایره المعارفی درج می گردد توسط سند و مدرکی از پیش موجود حمایت می شود.

محتوای مقاله دایره المعارفی علی القاعده می بایست فارغ از ارزشگذاری و جانبداری له یا علیه اندیشه ای خاص باشد و بتواند تصویری از اطلاعات موجود در یک زمینه را عرضه کند.

منابع مقاله دایره المعارفی نیز می بایست از جامعیت برخوردار باشد تا از یک سونگری مباحث مقاله پرهیز شود. منابع گردآمده باید حاوی نظرگاه های متفاوت و حتی متعارض باشد. از لحاظ کیفی نیز اعتبار مؤلفان منابع، اصالت منابع، انصاف و بی طرفی نویسندگان در برخورد با حقایق دارای اهمیت است

انواع مجلات:

براساس زمان چاپش:
ماهنامه / دوماهنامه / فصلنامه / دوفصلنامه / سالنامه و..

براساس اعتبار علمی:

- ۱- مجلات ISI و ISC
- ۲- مجلات علمی - پژوهشی
- ۳- مجلات علمی - ترویجی
- ۴- مجلات علمی - مروری

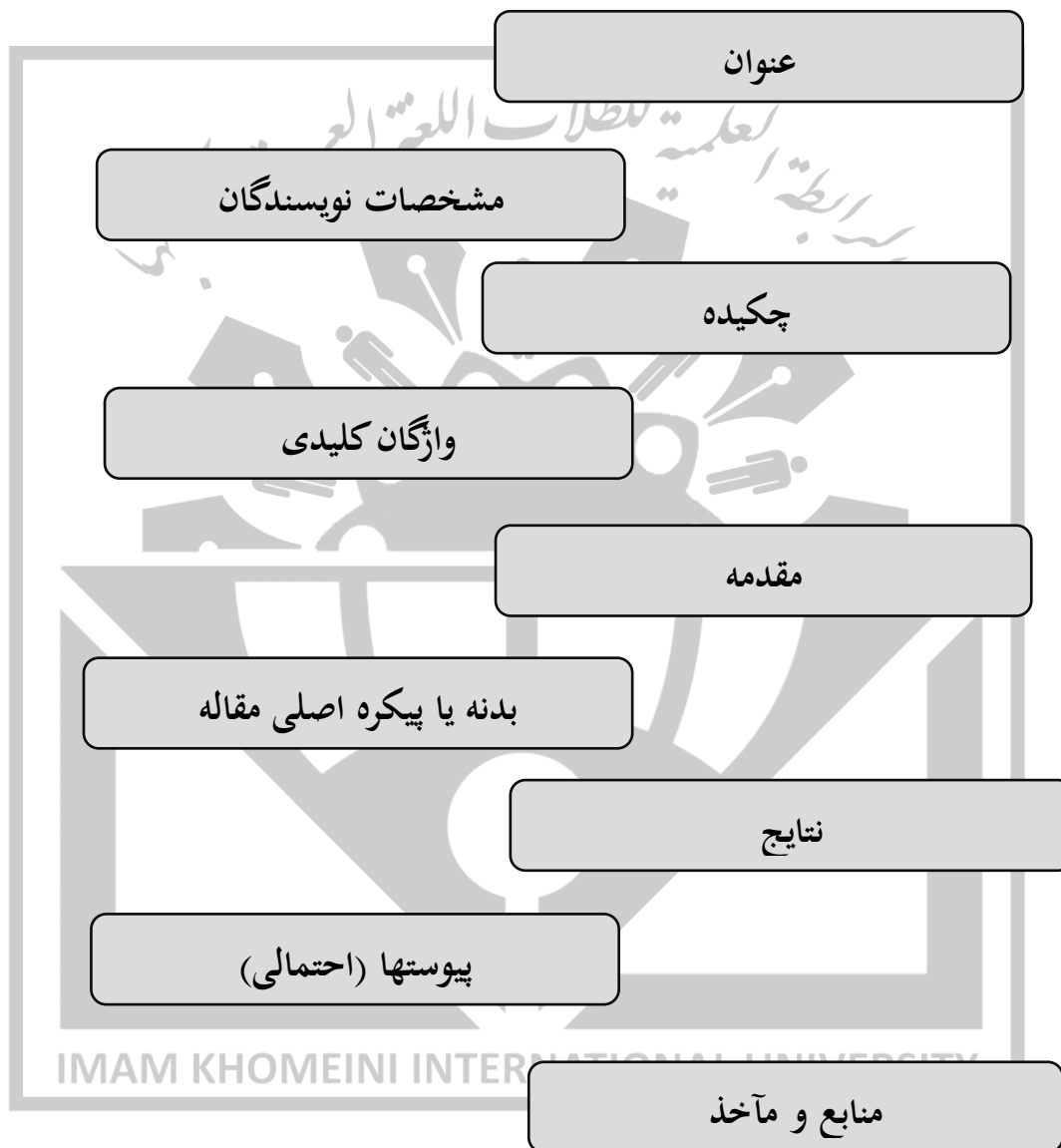
۴- مجلات تخصصی

بانکهای اطلاعاتی نمایه کننده مجلات:

SAGE – OXRORD - CIENCE DIRECT - PROQUEST - EBSCO - SPRINGER

IMAM KHOMENI INTERNATIONAL UNIVERSITY

ساختار یک مقاله:

عنوان مقاله:

۱- عنوان با اصطلاحات علمی و بدون بار عاطفی و ارزشی باشد.

۲- عنوان تا جای ممکن کوتاه و مختصر باشد.

۳- مبهم و دارای واژگان دوپهلوی نباشد.

۴- اصول نگارش زبان مربوطه را کاملا رعایت نماید و جمله پرسشی و خبری نباشد.

۵- بیانگر موضوع و متناسب با محتوای تحقیق باشد.

۶- در رابطه با اصل تحقیق جامع و مانع باشد.

۷- بیانگر متغیرها و تا حد زیادی حاوی کلیدواژه های تحقیق باشد.

۸- در نگاه متخصصان رشته مربوطه، جذاب و گیرا باشد.

مشخصات نویسنده:

۱- ترتیب اسامی نویسندگان یک مقاله معمولا نشانگر میزان مشارکت است لذا در امتیازدهی مؤثر است. بنابراین رتبه علمی، سن و سابقه، عضو هیأت علمی بودن و... در این خصوص مؤثر نیست. در صورت مشارکت یکسان نویسندگان، این نکته باید قید شود یا اسامی به ترتیب الفبا ذکر شود.

۲- نویسنده مسؤول که در مجلات با علامتی به وی اشاره میشود صرفا مسؤول پیگیری فرایند داوری، انجام اصلاحات و چاپ است و لزوما نفر اول نویسندگان نمیباشد.

۳- با توجه به اینکه نسخه چاپی یا الکترونیکی مقاله یک سند محسوب میشود که ممکن است جنبه حقوقی پیدا کند ذکر کامل نام و نام خانوادگی نویسندگان لازم است.

۴- اعضای هیأت علمی و دانشجویان حتما نام موسسه یا دانشگاه خود را به عنوان موسسه مربوطه قید نمایند.

چکیده:

به لحاظ حجم و نگارش:

- ۱- بین ۱۰۰ الی ۲۵۰ واژه
- ۲- به صورت اخباری و خالی از هرگونه ارجاع مستقیم و نقل قول
- ۳- جملات ترجیحا حال ساده بجز بخش روش که بصورت مجهول ساده
- ۴- به شکل صحیح پس از اتمام تحقیق نگارش میشود.
- ۵- در اکثر مجلات بدون پاراگراف بندی یعنی فقط در یک پاراگراف بزرگ ذکر میشود.
- ۶- از عبارات خطابی و ضمائر حاضر (ما و شما) اجتناب گردد.

به لحاظ محتوا:

- ۱- شامل :
- اصل مسأله - پرسش یا هدف اصلی - روشها و ماده تحقیق - یافته و نتایج پژوهش
- ۲- در چکیده به پیشینه اشاره نمیشود.
- ۳- بسیار دقیق و علمی و بدون حواشی و اضافات تکراری است و دارای محتوایی منسجم و یکپارچه میباشد.
- ۴- چکیده با مقدمه یکسان نیست و نباید دارای مطالب مشابه باشد.

واژگان کلیدی:

- ۱- به لحاظ تعداد بین ۵ الی ۷ واژه یا عبارت
- ۲- از واژگان بسیار کلی یا جمع یا چندوجهی اجتناب شود.

- ۳- واژگان دستوری مانند حروف تعریف یا اضافه ذکر نگردد.
- ۴- از شامل به مشمول و از کلی به جزئی ترتیب بندی شود.
- ۵- اگر کلمات متعددی به عنوان کلیدواژه قابل ذکر بود از موارد جزئی تر که بیشتر بیانگر محتوای مقاله است استفاده شود.

- ۶- حاوی واژگان مربوط به متغیرها در عنوان باشد
- ۷- لزوماً به معنای واژگان پرکاربرد در مقاله نیست ولی معمولاً کلیدواژه‌ها به علت اهمیت در تحلیل موضوع از کاربرد بیشتری برخوردار هستند.
- ۸- بتوان با نگاه به واژگان کلیدی حوزه و موضوع علمی را دریافت کرد.

مقدمه:

مقدمه شامل: بیان مسأله / اهمیت و ضرورت / اهداف / روش تحقیق / سوالات و فرضیات / پیشینه تحقیق است.

ویژگی مقدمه:

- ۱- اولین بخش از بدنه مقاله یا بخش اصلی مقاله است.
 - ۲- به لحاظ حجمی حدکثر در ۲ صفحه به صورت جامع و گویا ارائه شود.
 - ۳- با قلم، ادبیات و سبک نویسنده مقاله ارائه شود و حداقل ارجاعات را داشته باشد.
 - ۴- مقدمه با روندی منسجم، از بیان مسأله، اهمیت، ضرورت و... به بیان سوالات و فرضیات و روش تحقیق و پیشینه میرسد. (روند محور)
 - ۵- از ذکر مطالب تخصصی، کلی و تکراری و همچنین جدول یا تصویر پرهیز شود.
 - ۷- رد و تأیید اولیه و جهتگیری و اغراق درخصوص موضوع پرهیز شود.
- در مقدمه سه سوال الف: چه می‌دانیم/ ب: چه نمی‌دانیم/ ج: چه چیزی می‌خواهیم بدانیم مطرح می‌شود.

بیان مسأله:

مسأله در واقع موضوع یا مشکلی است که زمینه ساز پژوهش شده و پژوهشگر در صدد تبیین حدود، مؤلفه ها و متغیرهای دخیل در آن است. در بیان مسأله مقدمه ای کلی مشتمل بر فلسفه تحقیق، ابعاد و ویژگیهای موضوع، ماهیت و اهمیت مسأله، حدود و متغیرهای آن و رویکرد مدنظر ذکر میشود تا بتواند یکی از سوالات ششگانه را در نزد مخاطب ایجاد کند.

• شیوه نگارش:

- ۱- به لحاظ حجم حداکثر ۱ صفحه برای کارشناسی ارشد و ۳ صفحه برای دکترا
- ۲- با زبان و سبک خود دانشجو و بدون ارجاع و نقل قولهای مستقیم بیان شود.
- ۳- به لحاظ محتوایی از کلی به جزئی به صورت منسجم به سمت مسأله اصلی پژوهش برود.
- ۴- با اصطلاحات و مفاهیم تخصصی و بدون جهت گیریهای مختلف بیان شود.

سوالات:

سوالات در واقع بیان پرسش گونه جوانب و متغیرهای متعدد دخیل در مسأله است. به عبارت ساده سوالات برخاسته از مسأله مطرح شده می باشد.

• ویژگی سوالات تحقیق:

- ۱- به صورت جملات ساده و با یک ادات پرسشی مطرح شود
(چرا/چگونه/کجا/کی/چه کسی/چه چیزی)

۲- شفاف، واضح و مشخص باشد و ابهام نداشته باشد.

۳- متناسب با اهداف پژوهش و قابل پاسخ دهی باشد

۴- در راستای حل مسأله و برخاسته از آن باشد.

۵- سوالات کلیشه ای و از قبل مشخص نباشد.

- ۶- از ذکر سوالاتی با (آیا) که پاسخ بله یا خیر دارند و امکان فرضیه سازی برای آن وجود ندارد به ویژه در رساله دکتری پرهیز شود.
- ۷- سوالات جزئی در قالب سوالات فرعی مطرح گردد.
- ۸- محدودیت تعداد در سوالات مطرح نیست اما تعداد مطلوب سوالات اصلی پژوهش بین ۳ تا ۵ سوال است.

فرضیه یا فرضیات پژوهش:

- ویژگیهای فرضیه:

- ۱- فرضیه ساده و روشن و قابل فهم و قادر به تبیین حقایق باشد.
- ۲- فرضیه باید مبتنی بر مسأله تحقیق و در راستای چارچوب نظری تحقیق باشد.
- ۳- فرضیه باید قابلیت آزمون و راستی آزمایی داشته باشد.
- ۴- فرضیه ها باید متناسب و متناظر با سوالات تحقیق باشد. هم به لحاظ صورت و به لحاظ محتوا (برای هر سوال یک فرضیه متناظر مطرح شود)
- ۵- به صورت یک گزاره خبری (قابل صدق و کذب) و خالی از واژگان ارزشی و یا غیر علمی بیان شود.
- ۶- فرضیه نباید با نظریات و قوانین تأیید شده و پذیرفته شده مغایرت داشته باشد.
- ۷- بدیهی و از پیش مشخص نباشد.
- ۸- فرضیه ها در طول تحقیق ابطال یا اثبات نمیشوند بلکه رد یا تأیید میشوند.

روش تحقیق:

در این بخش موارد زیر ذکر گردد:

- ۱- نوع تحقیق (توصیفی - تحلیلی / تجربی / تاریخی)
- ۲- چگونگی گردآوری اطلاعات و منابع (کتابخانه ای/میدانی) و توضیح نوع هر یک از منابع
- ۳- معرفی پیکره یا ماده پژوهشی و یا جامعه آماری و حجم نمونه ها و داده ها

۴- ابزار تجزیه و تحلیل و به عبارتی رویکرد و متد مدنظر

۵- روش تجزیه و تحلیل مبتنی بر کمیت یا کیفیت (استقراء کامل یا ناقص) (بسامدگیری و آماری)

پیشینه تحقیق:

سوابق پژوهش: هرگونه پژوهش اعم از کتاب، رساله، پایاننامه، مقاله درخصوص متغیرها و یا کلیدواژه های پژوهش

• فوائد بررسی سوابق پژوهشی:

- ۱- اشراف بر اطلاعات در زمینه موضوع و وسعت نظر
- ۲- اقدام به دوباره کاری و تکرار به حداقل میرسد.
- ۳- آگاهی از روش کار دیگران و مسائل و مشکلات مسیر تحقیق.
- ۴- متغیرهای مورد نظر در مطالعه را بهتر شناسایی کند
- ۵- ساده سازی فرضیه های تحقیق
- ۶- تکیه گاه و استدلال منطقی در مرحله بررسی و ارزیابی فرضیه ها

• شیوه بیان سوابق:

- ۱- مبتنی بر محورهای پژوهش (متغیرها - کلیدواژه ها) تقسیم بندی اولیه صورت گیرد.
- ۲- در ذیل هر محور به بیان پژوهشهای دانشجویی و سپس مقالات مربوط پردازد.
- ۳- به صورت نقادانه و مختصر نقاط ضعف و قوت پژوهشهای سابق را ذکر نماید.
- ۴- نزدیکترین و مهمترین پژوهشهای پیشین نسبت به پژوهش کنونی ذکر گردد.
- ۵- سوابق پژوهش مساوی با منابع پژوهش نیست. از آنجا که همه سوابق مورد اشاره و بررسی قرار میگیرند جزء منابع محسوب می شوند اما همه منابع به هیچوجه جزئی از سوابق پژوهش نیست.

بدنه یا متن اصلی :

- بدنه تحقیق بخش ارائه یافته های پژوهشی و محل عرضه توانمندی علمی، توان تحلیل و تفکر نویسنده مقاله است.

- بدنه تحقیق از پژوهشی به پژوهشی دیگر و با توجه به نوع پژوهش، موضوع پژوهش، رویکرد پژوهش، ماده پژوهش و حتی زاویه دید و جنبه اهمیتی موضوع از نظر پژوهشگر متفاوت خواهد. این تفاوت هم در حجم، هم در تیتربندی، هم در چگونگی تحلیل و استنتاج خودنمایی میکند.

مواردی که در بخش بدنه مورد توجه است:

- ۱- اهمیت و ارزشمندی موضوع
- ۲- نوآوری علمی
- ۳- حاوی و مبتنی بر مبانی نظری مرتبط
- ۴- نظم و انسجام و یکپارچگی مطالب بدنه
- ۵- تناسب مطالب و زیرعنوانها با توجه به اهمیت و ضرورت
- ۶- استدلالهای دقیق و تحلیلهای درست با رویکرد انتقادی و تحلیل محور
- ۷- استناد (میزان / نوع مستندات / چگونگی / درستی / شمول / نقد / درک / شیوه نگارش ارجاع)
- ۸- دقت در کاربرد اصطلاحات علمی
- ۹- انطباق محتوای بخشهای بدنه با عناوین و عنوان اصلی
- ۱۰- پایبندی به روشهای صحیح تحقیق و
- ۱۱- نوشتار علمی صحیح / چاپ یا حروف چینی درست.
- ۱۲- پرداختن به همه موارد مطرح درمقدمه یا سوالات

نتایج:

نتایج تحقیق همه آن گزاره های علمی هستند که در این پژوهش برای نخستین بار به دست آمده است.

ویژگیهای مهم بخش نتایج یا نتیجه گیری:

- ۱- بخش نتایج به طور خلاصه و در حجم (۱ الی ۲ صفحه ارائه میشود.
- ۲- بخش نتایج برونداد یک پژوهش است و اهمیت آن ویتربینی (گیرایی و جذابیت) است.
- ۳- نتایج گزاره هایی علمی و منبعث از تحقیق مذکور هستند.
- ۴- نتایج حتما باید برگرفته بدنه تحقیق و تحلیل‌های آن باشد.
- ۵- نتایج حتما باید در راستای پاسخ به سوالات تحقیق و رد یا تأیید فرضیات احتمالی باشد.
- ۶- به صورت علمی و به دور از عبارات کلی و غیرعلمی یا شعاری باشد.
- ۷- نتایج حاصله مغایر با اصول یا یافته های متقن علمی نباشد.

منابع :

نکات مدنظر در منابع:

۱- تعدد و کثرت منابع

۲- تنوع منابع به لحاظ منابع اصلی و فرعی

۳- تنوع منابع به لحاظ نوع (کتاب / مجله / پایاننامه / پایگاههای اطلاعاتی)

۴- روزآمدی و تناسب منابع با نوع پژوهش

۵- به روز بودن منابع

روش ثبت منابع در بخش منابع و مآخذ:

۱- منابع به لحاظ زبان و نوع مجزا ثبت گردد.

۲- مشخصات هر یک از انواع منابع به صورت زیر باشد:

۱- کتاب:

نام خانوادگی نویسنده (شهرت)، نام، (سال چاپ)، نام کتاب (با قلم ضخیم)، نام مترجم یا مصحح یا محقق، نوبت چاپ، شهر: نام ناشر

۲- مقاله:

نام خانوادگی نویسنده، نام (سال انتشار)، «عنوان مقاله (با قلم مایل)»، نام کامل مجله، شماره، فصل یا ماه چاپ، صفحه اول و آخر مقاله

۳- پایاننامه یا رساله:

نام خانوادگی دانشجو، نام (سال دفاع)، «عنوان پایاننامه یا رساله»، توضیح درباره مقطع و رشته مربوط، نام دانشگاه مربوط

۴- سایتها:

نام خانوادگی نویسنده، نام، (آخرین تاریخ به روز شده سایت)، «عنوان موضوع»، آدرس سایت به صورت کامل

شیوه ارجاع به منابع در متن مقاله:

۱- زیرنویس یا پی نویس (تقریبا منسوخ)

۲- ارجاع درون متنی :

- برای نقل مستقیم: «مطلب نقل شده داخل گیومه» (نام خانوادگی نویسنده، سال چاپ، جلد، صفحه)

- برای اقتباس یا خلاصه و برداشت: (ر.ک: نام خانوادگی نویسنده، سال چاپ، جلد، صفحه)